

Liepājas Raiņa 6. vidusskola

Karjeras attīstības atbalsta (KAA) PROGRAMMA

Vineta Muskate

**Liepāja
2017./ 2018. mācību gads**

SATURS

I VEIKSMĪGA KAA SKOLĀ VEIDOŠANAS PAMATPRINCIPI	3
II KARJERAS TERMINU SKAIDROJUMS	4
IV KAA MĒRĶI UN UZDEVUMI	5
IV KARJERAS JĒDZIENA IZPRATNE DAŽĀDOS VECUMPOS MOS	6
V KARJERAS IZGLĪTĪBAS TĒMAS.....	7
VI KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAS PLĀNS.....	8
VII KAA SKOLĀ IZVĒRTĒŠANA	16
VIII KAA IZMANTOJAMĀS METODEDES	Error! Bookmark not defined. 1
IX IETEICAMĀ LITERATŪRA KAA PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAI	Error! Bookmark not defined. 3

I VEIKSMĪGA KAA SKOLĀ PAMATPRINCIPI

KAA programmas skolā īstenošanas mērķis ir sniegt izglītojamajiem zināšanas konkrētā izglītības jomā (pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība) un formā (mācību priekšmetu stunda, klases stunda, konsultācijas, ārpusstundu pasākumi), gan universālas, vispārējas prasmes, saistītas ar darbības pieredzi, kas palīdzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

KAA īstenošanas pamatprincipi:

1. Mācību procesā integrēta, vecumposmiem atbilstoša KAA programma.
2. Daudzveidīgi pasākumi, kas ietver visas karjeras izglītības tēmas.
3. Nozīmēts atbildīgais par darba plānošanu, koordinēšanu un organizēšanu.
4. Programmas realizācijā iesaistīts viss pedagoģiskais kolektīvs.
5. Personāla izglītošana par karjeras attīstības atbalsta integrēšanu izglītības procesā.
6. Nodrošināta iespēja saņemt individuālās un grupu karjeras konsultācijas.
7. Aktuālas karjeras informācijas pieejamība.
8. Rezultātu fiksēšana un analizēšana.
9. Sadarbība ar pašvaldībām, darba devējiem, nozaru asociācijām.
10. Vecāku, absolventu, jauniešu organizāciju iesaistīšana.

II KARJERAS TERMINU SKAIDROJUMS

Karjera ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izaugsmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanās un attīstības process; tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā.

Karjeras attīstība ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi, un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Karjeras attīstības atbalsts ir pasākumu kopums, kas ietver **informācijas, karjeras izglītības un individuālo konsultāciju** pieejamību izglītojamajiem karjeras mērķu noteikšanai un plānošanai, izdarot izvēli saistībā ar izglītību un darbu.

Karjeras informācija ir informācijas nodrošināšana izglītojamajiem par darba pasauli, tālākās izglītības iespējām un karjeras plānošanu.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, **karjeras vadīšanā**; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Karjeras vadības prasmes ir vadošās individuālās prasmes, kas palīdz izprast, plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu iekšējo un ārējo resursu efektīvu izmantošanu dzīves mērķu sasniegšanai. Tās attiecas uz nepieciešamajām prasmēm, lai atrastu sev izglītības virzienu un nodrošinātu sev darbu un lai sekmīgi veidotu personīgo dzīvi.

Konsultāciju mērķis ir risināt konkrētā cilvēka konkrēto situāciju. Veids – individuāls vai grupu konsultācijas pēc pieprasījuma.

III KAA MĒRĶI UN UZDEVUMI

Mērķi:

- 1.1.** organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši Ministru kabineta 2000. gada 5. decembra noteikumu Nr. 462 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu" prasībām, integrējot specifiskus mērķus;
- 1.2.** nodrošināt izglītojamam pašizpētei, karjeras izpētei un karjeras plānošanai un vadīšanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi;
- 1.3.** radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām sabalansētu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību.

Uzdevumi:

- 2.1.** nodrošināt katram izglītojamam pašnovērtēšanas metožu apguves iespējas;
- 2.2.** palīdzēt izmantot zināšanas par sevi, lai izprastu savas spējas, stiprās puses, intereses, prasmes un talantus, pieņemtu lēmumus, noteiktu mērķus;
- 2.3.** veidot katrā izglītojamā interesi par karjeru, iepazīstinot ar darba pasaules un ar to saistīto izglītību daudzveidību;
- 2.4.** nodrošināt katram izglītojamam iespēju apgūt mācīšanās prasmes, informācijas tehnoloģiju un citu informācijas avotu izmantošanas pamatiemaņas;
- 2.5.** palīdzēt katram izglītojamam pieņemt apzinātu lēmumu par turpmāko izglītību un ar to saistīto iespējamo karjeru;
- 2.6.** nodrošināt iespēju gūt darbības pieredzi;
- 2.7.** izkopt sadarbības, saskarsmes, prezentācijas prasmes, cieņu pret daudzveidību;
- 2.8.** veidot izglītojamajos izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

IV KARJERAS JĒDZIENA IZPRATNE DAŽĀDOS VECUMPOSMOS

Attīstības iezīmes	Karjeras jēdziena izpratne
<p>Pamatskolas 1. – 4. klase Nepieciešama uzmanība un uzslavas. Piemīt neierobežota enerģija. Nespēj nošķirt iedomu pasauli no realitātes. Nepieciešama pašapziņas veidošana.</p>	<p>Atšķir darbu no spēles. Identificē dažādus darba veidus. Piedalās dažādos darba aktivitāšu veidos. Zina, kā pieņemt lēmumus. Apgūst pozitīvu attieksmi pret darbu. Identificē personīgas sajūtas.</p>
<p>Pamatskolas 5. – 9. klase Daudz patstāvīgāki. Saprot, ka piederība grupai un draugiem ir svarīga. Var uzņemties vairāk atbildības. Pārsteidzošs interešu vērēns. Var patstāvīgi domāt, tomēr ir viegli ietekmējami.</p>	<p>Identificē personīgās intereses, spējas, savas stipras un vājas puses. Raksturo savus pienākumus mājās un skolā un saista tos ar kopienā sastopamiem darbiem. Apraksta, cik darbs ir nozīmīgs un sasniedzams visiem cilvēkiem. Apraksta, kā personīgie uzskati un vērtības ietekmē lēmumu pieņemšanu.</p>
<p>Vidusskolas 10. – 12. klase Veido savu identitāti. Uzsāk lielākus un reālistiskākus darba / karjeras meklējumus. Attīsta interesi par sociāliem jautājumiem. Nobriest seksuāli, mainoties fiziski un emocionāli. Kļūst aizvien patstāvīgāki.</p>	<p>Saprot, kā individuālā personība, spējas un intereses ir saistītas ar karjeras mērķiem. Saprot, kā izglītība ir saistīta ar augstskolas izvēli, turpmāku apmācību un / vai iekļaušanos darba tirgū. Demonstrē pārnesamās prasmes, kuras var izmantot dažādos darbos un piemērot mainīgajām darba prasībām. Spējīgi izmantot plašus karjeras informācijas avotus. Demonstrē atbildīgu lēmumu pieņemšanu.</p>

V KARJERAS IZGLĪTĪBAS TĒMAS

Pamatjomas “Pašizpēte” saturiskās tēmas:

1. Mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības.
2. Manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks.
3. Mana ģimene, tās loma, tradīcijas.
4. Sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana.
5. Attieksmes un vērtības.
6. Prasme sadarboties, risināt konfliktus.
7. Mana veselība un nākotnes nodomi.
8. Mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu.
9. Pašaudzināšana.

Pamatjomas “Karjeras izpēte” saturiskās tēmas:

1. Darba nozīme cilvēka dzīvē.
2. Populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi.
3. Manu vecāku darba dzīve.
4. Informācijas avoti un izglītības pasaules pētīšana.
5. Profesionālā kvalifikācija un tās ieguve.
6. Darba tirgus un nodarbinātība.
7. Sociālā vide un nodarbinātība.
8. Izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes.
9. Darba likumdošana, darba drošība.
10. Pašnodarbinātība.

Pamatjomas “Karjeras plānošana un vadība” saturiskas tēmas:

1. Lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai.
2. Lēmuma pieņemšana par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.).
3. Dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti.
4. Kad viss nenorit tā, kā plānots.
5. Mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana).
6. Pārmaiņas manā dzīvē.
7. Komandas darba pieredze.
8. Praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās.
9. Sevis prezentēšana.

VI KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAS PLĀNS

Darba organizācijas formas:

mācību priekšmetu stundas, klases stundas un ārpusstundu pasākumi.

Klases stundas 5. – 12. klasei

Klase	Temats	Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts
5. klase	Klases vecāku profesiju, specialitāšu un darba vietu izzināšana	2	Apzinot vecāku profesijas, tiek rosināts domāt par saviem iespējamiem nākotnes nodomiem
	Mani darba ieradumi	1	Prasme plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas interese un iespējas
	Sadarbības prasmes. Darbs komandā	1	
6. klase	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība	1	Iepazīstināt ar profesiju dažādību un iepazīties ar savām iespējām
	Vecāku profesiju un darba vietu apmeklēšana	2	
7. klase	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība	1	Tiek apkopota un prezentēta informācija par profesijām NVA vai cits Karjeras pakalpojumu kabineta apmeklējums un darbs speciālista vadībā
	Spējas un intereses	2	
8. klase	Spējas un interese, to attīstīšanas iespējas	1	Skolēni izzina savas spējas, iegūst informāciju par dažādām profesijām un to apguves iespējām. Tiek veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu
	Jēdzieni; profesija”, „specialitāte”	1	
	Informācijas iegūšana par karjeras izvēles iespējām	2	
9. klase	Skolēnu profesionālā atbilstība (tikšanās ar karjeras konsultantu)	2	Skolēni izzina savas spējas, iegūst informāciju par dažādām profesijām un to apguves iespējām, apgūst prasmi veidot CV, raksturojumu
	Papildus informācijas ieguve par dažādām profesijām un to apguves iespējām	1	
	Profesiju daudzveidība, darba pienākumi(tikšanās ar dažādu profesiju pārstāvjiem)	2	
	Lietišķie raksti, to nozīme, meklējot darbu un stājoties dažādās iestādēs	1	
10. klase	Tikšanās ar dažādu mācību iestāžu studentiem un dažādu profesiju pārstāvjiem	2	Iegūst informāciju par sev interesējošo profesiju, tās apguves iespējām
	Vidusskolēna izglītības plāns	1	
11. klase	Augstskolu, koledžu, profesionālo izglītības iestāžu	3	Iegūst informāciju par sev interesējošo augstskolu, studiju

	raksturojums, tikšanās ar dažādu mācību iestāžu studentiem, bijušajiem absolventiem Profesiju dažādība, pienākumi, darba vietas prasības	3	programmām, to akreditāciju, profesiju, tās apguves iespējām. Atvērto durvju dienu apmeklēšana, izstādes „Skola” apmeklēšana Ķīpsalā, u.c. Iepazīties ar vecāku profesijām, dažādām darba vietām, darba pienākumiem
12. klase	Vidusskolēna izglītības plāns Informācijas apkopošana un analīze par sev interesējošo profesiju, tās apguves iespējām pēc vidusskolas beigšanas Darba tirgus. Vietējo ekonomiku ietekmējošie faktori Tikšanās ar dažādu mācību iestāžu audzēkņiem, studentiem, mācībspēkiem, vadītājiem	2 2 1 4	Plānot savus nākotnes nodomus Iegūt informāciju par sev interesējošo profesiju, tās apguves iespējām Izzināt studiju iespējas dažādas izglītības iestādes pēc vidusskolas beigšanas, izvēloties sev vēlamo

Pamatjoma „Karjeras vadība” 5. – 6. klasē:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Svešvalodas (angļu, vācu, krievu)	Manas intereses	1
	6. kl. Valodas kultūra	1
	Rakstura īpašības	1
	Mans brīvais laiks	1
Informātika	5. kl. Teksta apstrāde – lietišķie teksti datora	1
	5. kl. Informācijas ieguves un komunikācijas līdzekļu izmantošana	1
Vēsture	6. kl. Es ienāku sabiedrībā	1
Literatūra	5. kl. Domraksts. Mans varonis tiek galā ar grūtībām	1
	6. kl. Mūsdienu jaunieša problēmas	1
Latviešu valoda	Saziņa. Emocijas.	1
Sociālās zinības	5. - 6. kl. Konflikts, to rašanās un risināšana	1
	5. kl. Mana mācīšanās taktika	1
	6. kl. Pienākumi un tiesības	1
Dabaszinības	5. kl. Cilvēka maņas un darbs	1
	5. kl. Organisma augšana	1
Sports/Mājturības	Drošības noteikumi un to nepieciešamība. Veselība un darbs.	
Klases stundās	5. kl. Mani mērķi un kā es tos varu sasniegt	1
	5. kl. Uzvedības etiķete	1
	5. kl. Sevis reprezentēšana	1
	6. kl. Kā cilvēki tiek galā ar grūtībām	1
	6. kl. Laika plānošana	1
	6. kl. Mans nākotnes redzējums	1

Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	5. kl. Adaptācijas nodarbības sadarbībā ar skolas psihologu. Darbs komandā. Stresa menedžments.	2
	5. kl. Projekts : „Profesiju daudzveidība”	1
	5. kl. – 6. kl. Drošības nedēļa: Darbs un risks	1
	6. kl. Ekskursijas: Manu vecāku darba dzīve	1
	6. kl. Skolēnu iesaistīšana klases pasākumu organizēšana. Klases vakara organizēšana	1 vai vairāki pasākumi

Pamatjoma „Pašizpēte” 7. klasē:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Svešvalodas (angļu, vācu, krievu)	Mans hobijs	1
	Es un mani draugi	1
	Mani mājdzīvnieki	1
	Mana istaba	1
	Mans apģērbs	1
Ģeogrāfija	Klimata izmaiņas un veselība	1
Vēsture	Seno baltu ciltis	1
Literatūra	Boņuka, Billes un mana bērnība	1
	„Zelta zirgs” – Antiņš, brāļi un es	1
Latviešu valoda	Saziņa: personīgais viedoklis, attieksme, pamatojums, diskusija	1
Mājturība	Rokdarbi – zeķu adīšana	1
	Kulinārija	1
Sociālās zinības	Atkarības	1
	Lietišķas saskarsmes etiķete	1
Sports	Fizisko īpašību tests	1
	Komandu darbs	
Klases stundās	Es starp citiem	1
	Mans raksturs un paradumi	1
	Uztveres tipi	1
	Temperamenti	1
	Mācies mācīties	1
	Kas es esmu? Ko es protu, varu un daru?	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	Pēcpusdiena „Draudzības brīnums – saprast un saprasties”	1
	Konkurss „Ko es zinu par profesijām?”	1
	Nodarbības par karjeru „Sevis izzināšana. Kas es esmu.? Ko es protu un varu?”	4
	Ēnu dienas	
	Akcija „Cieni sevi, cieni citus, esi pieklājīgs”	1
	Diskusija „Es un mani draugi”	1

Pamatjoma „Karjeras izpēte” 8. klasē:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Svešvalodas (angļu, vācu, krievu)	Lietišķi raksti – Eiropas CV	1
	Intervija ar dažādu profesiju pārstāvjiem	1
Latviešu valoda	Lietišķie raksti – darba sludinājumu pētīšana	1
	Tekstveidne - pārspriedums	1
Sociālās zinības	Droša sociālā vide	1
	Darbs un karjera	
Matemātika	Izcilākie matemātiķi	1
Ķīmija	Ķīmiskie atkritumi un to pārstrāde	1
	Referāts „Mendeļejevs un citi izcilākie ķīmiķi”	1
Zooloģija	Veterinārārsta profesija	1
	Ekoloģija, profesijas ”Cilvēks – daba”	1
Ģeogrāfija	Darbspēka migrācija Eiropas Savienībā	1
	Darba vietas dažādās valstīs	1
Fizika	Izcilākie fiziķi	1
Vēsture	Strādnieku kustība 19. gs. pēdējā trešdaļā	1
	Ekonomiskā attīstība Eiropā un ASV 19. gadsimta beigās	1
Klases stundās	Darbs un vaļasprieks	1
	Kas man patīk?	1
	Darba sludinājumu pētīšana	1
	Profesiju prestižs un perspektīvas	1
	Sapnis vai realitāte	1
	Manu vecāku profesijas un karjeras izaugsmes iespējas.	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	Projekts „Vecāku darba pasaules izpēte”	Projektu nedēļa
	Droša vide (darba drošība)	1
	Ēnu diena „Mana sapņu profesija”	1 diena
	Policijas dienas	1 diena
	Tikšanās ar Ūdensglābēju dienesta speciālistiem	1
	Lomu spēle „Iejūties profesijā”	1

Pamatjoma „Karjeras vadība” 9. klasē:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Svešvalodas (angļu, vācu, krievu)	Dienas režīms	1
	Izglītības sistēmas dažādās valstīs. Izglītības iespējas ārzemēs	1
	Publiskā uzstāšanās – sevis prezentēšana	1
	CV	1
Latviešu valoda	Publiskā runa – sevis prezentēšana	1
	Lietišķie raksti	1
Ģeogrāfija	Saimniecības nozares un ar tām saistītās profesijas Latvijā	1

Ķīmija	Ķīmija sadzīvē	1
Vēsture	Pasaules ekonomiskā krīze 20. gs. 30. gados	1
	Izcilākie zinātnieki 20. gs.	1
	20. gs. progress zinātnē un tehnikā	1
Sociālās zinības	Darba likumdošana	1
	Ģimenes budžets, skolas budžets	1
	Civillikums	1
	Nodokļi	1
	Cilvēks, sabiedrība, karjera, rīcība	1
Klases stundās	Karjeras plānošana	1
	Karjeras kāpnes, karjeras plāns	1
	Sekmju plānošana un izvērtēšana	1
	Lēmumu pieņemšana, atbildība	1
	Iekļaušanās darba tirgū	1
	Profesionālā virzība. Profesionālā piemērotība	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	Tikšanās ar skolas administrāciju par izglītības programmām vidusskolā	1
	Projekts „Izglītības plānošana pēc 9. klases”	
	Atvērto durvju dienu apmeklējumi izglītības iestādēs	
	Izstādes „Skola” apmeklējums	1 pasākums
	Ēnu diena	
	Aptauja par karjeras izvēles jautājumiem	1
	Vecāku sapulce „Mana bērna nākotnes plānošana”	1

Pamatjoma „Pašizpēte” 10. klasē:

Klases stundās	Mani sapņi un nākotnes nodomi.
	Pareizi nenovērtēdams savas spējas, panākumus negūsi.
	Manas intereses un prasmes.
	Mans mērķtiecīgums.
	Kāds es esmu saskarsmē ar citiem.
	Manu vecāku „Veiksmes stāsti”.
	Ģimene un tās ietekme.
	Riskēt vai vispār atteikties no riska.
	Kas es esmu? Ko es protu, varu un daru?
	Darbs un vaļasprieks.
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	Projektu nedēļas dienas „Nākotnes karjeras izvēles iespējas Latvijā un Eiropā”.
	Konkurss „Ko es zinu par profesijām?”
	Karjeras dienas – tikšanās ar dažādu profesiju pārstāvjiem.
	Aptauja par karjeras izvēli, iespējām, profesijām.
	Ēnu dienas skolā un uzņēmumos.
	Veiksmes stāsti, tikšanās ar skolas absolventiem.

Pamatjoma „Karjeras izpēte” 11. klasē:

Klases stundās	Nākotnes iespēju izzināšana.
	Manu vecāku darbs, profesijas.

	Mūsu skolas absolventu sasniegumi un profesionālā izaugsme.
	Darba tirgus un pieprasījums.
	Radošā domāšana palīgs karjeras plānošanā.
	Tavas intereses un profesiju tipi.
	Biznesa idejas un to īstenošana.
	Profesiju standarti. Profesiju klasifikators.
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	Policijas dienas.
	Tikšanās ar dažādu uzņēmumu un izglītības iestāžu darbiniekiem.
	Projektu nedēļas dienas „Nākotnes karjeras izvēles iespējas Latvijā un Eiropā”.
	Aptauja par karjeras izvēli, iespējām, profesijām, palīdzības iespējām.
	Izstādes apmeklējums „Skola”
	”Ēnu dienas” skolā un uzņēmumos

Pamatjoma „Karjeras vadība” 12. klasē:

Klases stundās	Mana izvēle un atbildība.
	Izglītības iespējas Latvijā un Eiropā.
	CV un motivācijas vēstule.
	Mūsu skolas absolventu sasniegumi un profesionālā izaugsme.
	Veselīga konkurence un sāncensība.
	Kā radīt pozitīvu iespaidu darba devējam.
	Mans karjeras plāns.
	Lēmumu pieņemšana un īstenošana.
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku sapulces, skola, individuālās konsultācijas u.c.)	. . Projektu nedēļas dienas „
	Lekcija „Izglītības sistēma – kā pareizi izvēlēties mācību iestādi”.
	Nākotnes karjeras izvēles iespējas Latvijā un Eiropā”.
	Aptauja par karjeras izvēli, iespējām, profesijām
	Izstādes apmeklējums „Skola
Ēnu dienas skolā un uzņēmumos.	

Izglītības jomas „Valoda” mācību priekšmeti

Latviešu valoda un literatūra	Profesiju daudzveidība pasaulē. Es, citi, ikdiena un savstarpējās attiecības. Mana sapņu profesija. Profesiju izvēle un raksturojums. Profesiju izvēles iespējas. Profesijas, nākotnes panākumu plānošana. Karjeras izglītība: mediji/žurnālistika. Mana mīļāka profesija. Manas intereses.
Svešvalodas	Saskarsmes darbnīca.

Izglītības jomas „Māksla” mācību priekšmeti

Vizuālas māksla un mūzika	Radošās profesijas. Pētnieciskā darbība vizuālajā mākslā un mūzikā.
---------------------------	--

Izglītības jomas „Tehnoloģiju un zinātņu pamati” mācību priekšmeti

Matemātika Fizika Informātika	Matemātikas prasmju un zināšanu loma manā profesijā. Karjeras izvēles daudzveidība. Profesiju daudzveidība IT jomā. Fizikas atklājumu un tehnoloģiju nozīme, ietekme uz vidi un to loma dažādās profesijās. Meklēšanas stratēģija un taktika internetā.
Dabaszinības Ķīmija Ģeogrāfija	Pētnieciskā darbība dabaszinībās. Dabas zinību nozares un profesijas – biologs, ķīmiķis, fiziķis, ģeogrāfs.

Izglītības jomas „Cilvēks un sabiedrība” mācību priekšmeti

Sociālās zinības	Profesijas, kuras var novērot savā apkārtnē, un to nozīmība vietējās sabiedrības dzīvē. Karjeras portfolio veidošana;
Mājturība un tehnoloģijas	Uztura režīma galvenie principi. Apģērba veidošana un kultūra. Ar kokapstrādi saistītas karjeras iespējas. Ar 3D printeru izmantošanu saistītas profesijas.

Ārpusstundu aktivitātes

1. Interesu izglītības un pulciņu nodarbības, to skaitā interešu izglītības programmas „Karjeras kafejnīca” realizēšana (šobrīd eksistē idejas līmenī).
2. Tematiskās lekcijas, semināri, tikšanās par karjeras izglītības jautājumiem.
3. Karjeras konsultanta individuālas konsultācijas, skolēnu izpēte un grupu nodarbības par karjeras izglītības jautājumiem.
4. Projektu nedēļas karjeras izglītības jomā.
5. 9. un 12. klašu skolēnu nākotnes nodomu izpēte, tālākizglītība.
6. Ārpusstundu pasākumi skolā.
7. Ārpuskolas pasākumi:

- mācību ekskursijas uz iestādēm un uzņēmumiem, atvērto durvju dienām, karjeras dienas un informācijas dienas dažādās izglītības iestādēs un uzņēmumos;
- izstāde „Skola”;
- “Ēnu” dienas u.c. aktivitātes.

VII KAA SKOLĀ IZVĒRTĒŠANA

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 1. – 6. klasē

Beidzot 6. klasi, skolēns:

- ir iepazinies ar dažādām profesijām;
- izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē;
- izprot saikni starp zināšanām, izglītību, profesijām un nodarbinātību;
- mēģina izzināt savas personīgās intereses un spējas;
- izprot komunikācijas un komandas darba nepieciešamību.

Sevis iepazīšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns spēj analizēt un izvērtēt savus sasniegumus, personiskās īpašības, spējas un iemaņas;
- skolēns prot izmantot pašanalīzes rezultātus savu attīstības vajadzību noteikšanai un sava pozitīva paštēla veidošanai;
- skolēns spēj noteikt savas attīstības mērķus;
- skolēns spēj atšķirt stereotipus un sagrozītus, realitātei neatbilstošus cilvēku un profesiju aprakstus;
- skolēnam ir izveidojušās noteiktas attieksmes pret dzīves pamatvērtībām, prasmes mācīties un izpratne par darbu, tajā skaitā arī komandas darbu, nozīmi;

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns izprot, ka darba dzīve nav tikai iešana uz darbu un naudas pelnīšana, saprot, ka darba dzīvei ir daudzi svarīgi aspekti;
- skolēns spēj raksturot izmaiņas darba pasaulē;
- skolēns zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām un darba tirgu, zina, kur meklēt karjeras konsultantu palīdzību, ir spējīgs izmantot informācijas avotus;
- skolēns spēj izveidot profesiju grupas pēc to pazīmēm;
- skolēns apzinās savas iespējas;

Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns spēj izmantot vienkāršus lēmumu pieņemšanas paņēmienus;
- skolēns prot sameklēt un izmantot palīdzību personīgu lēmumu pieņemšanā;
- skolēns spēj izprast ilgtermiņa plānošanas nozīmi un ietekmi savas karjeras iespēju un ar to saistīto lēmumu pieņemšanas kontekstā;
- skolēns spēj apsvērt dažādas iespējas un, ja nepieciešams, spēj koriģēt vai mainīt savus plānus;
- skolēns izprot, ko nozīmē “tikt galā” mainīgajā pasaulē un kā tas ir attiecināms uz ilgtermiņa karjeras plānošanu;
- skolēns spēj (daļēji) uzņemties atbildību par savas personības attīstību;
- skolēns spēj analizēt pārmaiņas, kas notikušas viņa dzīvē pēdējā laikā.

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 7.-9. klasē

Beidzot 9. klasi, skolēns:

- sāk apzināties savas iespējas un sāk reālistiski samērot savas intereses, spējas/dotumus, personīgās īpašības un vērtības;
- spēj novērtēt un samērot savas spējas, vēlmes un iespējas pieņemt ar karjeras izvēli saistītos lēmumus;
- ir ieinteresēts turpināt savu izglītību; izzina savas tālākizglītības iespējas; spēj savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju;
- ir ieguvis zināšanas par vietējo darba tirgu;
- izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību;
- izprot saistību starp nodarbošanos/darbu/profesiju un dzīves stilu;
- izprot mainīgās darba pasaules un mūžizglītības jēdzienus;
- spēj saskatīt izvēles iespējas/alternatīvas karjeras iespēju izvēlē.

Sevis iepazīšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns ir veicis vienkāršus pašnovērtēšanas testus, lai noteiktu savus īstermiņa un ilgtermiņa izglītības un karjeras plānošanas mērķus;
- skolēns spēj noteikt un novērtēt, kāda ir viņa ārpusklases darbā apgūtā pieredze un zināšanas par darba pasauli;
- skolēns spēj pielietot iegūtās analizēšanas un plānošanas prasmes savas karjeras plānošanā;

- skolēns ir spējīgs paskaidrot, kāpēc ir nepieciešams cīnīties pret stereotipu veidošanu un diskrimināciju skolā un darbā.

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns spēj izskaidrot terminu “karjera” tā plašākajā nozīmē;
- skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs;
- skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām (darba tirgu, izglītību);
- skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis/problēmas varētu būt par šķērslī dažu profesiju izvēlē;
- skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklasses pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- skolēns spēj formulēt savas attīstības iespējas pēc pamatizglītības iegūšanas.

Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes:

- skolēns spēj izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes;
- skolēns spēj salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personīgo pieredzi, gan informāciju, kas iegūta no dažādiem informācijas avotiem;
- skolēns, plānojot savu nākotni, spēj apsvērt arī ar finansēm saistītos faktorus;
- skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no noteiktajiem mērķiem;
- skolēns zina, kādas ir prasības (kādas zināšanas, prasmes un personīgās īpašības ir nepieciešamas) un kas jādara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē;
- skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības;
- skolēns māk sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās;
- skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo informāciju;
- skolēns prot atlasīt nepieciešamo informāciju, kas nepieciešama, lai tiktu uzņemts izvēlētajā mācību iestādē.

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 10.-12. klasē

Beidzot 12. klasi, skolēns:

- saprot koncepciju par darba tirgu mainīgumu;
- saskata vietēja un starptautiskā darba tirgus tendences;

- izprot sakarības starp izmaiņām darba tirgū un sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem;
- ir ieinteresēts attīstīt tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas dažādām profesijām;
- spēj atrast interesantu informāciju par profesijām, izglītību un mācīšanās iespējām;
- prot izstrādāt pagaidu termiņa karjeras plānus, analizējot savas personiskās īpašības un prasmes, vērtības un panākumu kritērijus;
- spēj sameklēt darbu un konkurēt darba tirgū, ir ieinteresēts attīstīt šīs prasmes (rakstīt CV/autobiogrāfiju, meklēt informāciju par darba vakancēm, reprezentēt sevi darba intervijā u.c.);
- ja nepieciešams, izmanto speciālista (karjeras konsultanta, psihologa, ārsta u.c.) konsultācijas;

Skolēnu portfolio veidošana; izprot savu lomu un atbildību, pieņemot lēmumus karjeras izvēlē.

Skolēnu sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti bezatzīmju vērtēšanas sistēmā, izmantojot pašvērtējumu un īsi rakstiski vai mutiski raksturojot skolēnu mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamiku šādu zināšanu, prasmju, iemaņu (kompetenču) apguvē:

pašizpētē:

- skolēns apgūst un izmanto zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi;
- skolēns demonstrē pozitīvas starppersonu prasmes un cieņu pret daudzveidīgo, lai veicinātu savas karjeras attīstību;
- skolēns atzīst, ka izaugsme un pārmaiņas ir karjeras attīstības neatņemama sastāvdaļa;
- skolēns spēj noteikt svarīgākos faktoros, kas ietekmē viņa attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos;
- skolēns izmanto zināšanas par sevi, lai pieņemtu lēmumus un noteiktu mērķus.

karjeras izpētē:

- skolēns spēj izskaidrot terminu “karjera” tā plašākajā nozīmē;
- skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs;
- skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām;
- skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis varētu būt šķērslis dažu profesiju izvēlē;

- skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklases pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- skolēns spēj formulēt savas izglītības iespējas pēc pamatizglītības iegūšanas;

karjeras plānošanā un vadīšanā:

- skolēns prot izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes;
- skolēns prot salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personisko pieredzi, gan informāciju no dažādiem avotiem;
- skolēns spēj izvērtēt ar finansēm saistītos faktorus;
- skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no sava mērķa;
- skolēns zina, kādas ir prasības un kas jā dara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē;
- skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības;
- skolēns prot sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās;
- skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo un citu nepieciešamo informāciju, stājoties citā izglītības iestādē vai darbā, kā arī to mutiski un rakstiski prezentēt.

Skolēnu mācību sasniegumu pierādījumi un pašizpētes, karjeras izpētes un karjeras vadības darba materiāli tiek uzkrāti skolēnu portfolio.

Skolēnu karjeras izglītības sasniegumi tiek vērtēti regulāri (ne retāk kā vienu reizi semestrī), informējot vecākus (aizbildņus) par izglītojamā zināšanām, prasmēm, iemaņām un sasniegumu attīstības dinamiku.

VIII KAA IZMANTOJAMĀS METODEDES

Nr.	Metode	Prasmes
1.	Anketēšana/aptauja	Apgūt prasmi konkrēti atbildēt uz jautājumiem, prast izteikt savu domu konkrēti un īsi. Ieinteresēt audzēkni izzināt sevi, savas izglītības iespējas, darba pasaules iespējas. Attīstīt prasmi kritiski domāt.
2.	Analīze	Prast objektīvi novērtēt un atšķirt savas vērtības no vispārpieņemtajām dzīves vērtībām. Apgūt prasmes, lai „gribu, varu, vajag” veidotu vienotu kopumu.
3.	Brīvais raksts	Veidot prasmi brīvi izteikt rakstiski savas domas un izjūtas.
4.	Darbs ar informācija avotiem	Prast atrast, atlasīt un izvērtēt informāciju.
5.	Darbs grupās	Apgūt iemaņas darboties komandā, plānot darbu, sadalot pienākumus.
6.	Darbs pāros	Veidot prasmes sadarboties, uzklaut otru, pārrunāt neskaidrības, ja nepieciešams, ievērot kompromisu.
7.	Diskusija	Mācīties izteikt mutiski savu viedokli, to pamatot, argumentēt, uzklaut citu domas. Meklēt problēmu risinājumu.
8.	Dubultā dienasgrāmata	Veidot prasmi atrast tekstā nepieciešamo informāciju, to analizēt, paust savu viedokli, balstoties uz pieredzi.
9.	Ekskursijas	Iepazīstināt ar reālu darba vidi, karjeras iespēju daudzveidību, jaunajām tehnoloģijām.
10.	Ēnu diena	Iepazīt tuvāk darba vidi. Iepazīt izvēlētas profesijas plusus un mīnus. Veidot iemaņas rakstīt CV, motivācijas vēstules, iesniegumus.
11.	Eseja	Apgūt prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, apgūt argumentācijas prasmes rakstiskā veidā.
12.	Individuālais darbs	Mācīties strādāt patstāvīgi.
13.	INSERT metode	Apgūt prasmi izvērtēt informāciju.
14.	Intervija	Apgūt prasmi sarunāties: uzklaut sarunas biedrus, formulēt konkrētus jautājumus, atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem, veidot lietišķu dialogu.
15.	IT tehnoloģiju izmantošana	Attīstīt prasmi lietot mūsdienīgas tehnoloģijas informācijas iegūšanā, saglabāšanā un apkopošanā.
16.	Pārrunas/sarunas	Apgūt prasmes veidot mērķtiecīgu dialogu, noskaidrot viedokli, iegūt informāciju pārrunu ceļā, nenovirzoties no tēmas, uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem.
17.	Pašvērtējums/pašanalīze	Veidot kompleksu savas darbības, uzskatu, spēju,

		interešu, rakstura novērtēšanas un analīzes prasmi.
18.	Pētījums	Apgūt prasmi strādāt ar problēmsituāciju: formulēt problēmu, veidot risinājuma plānu, izvērtēt gaidāmo rezultātu, meklēt alternatīvu risinājumu, pieņemt lēmumu, iegūt praktiskas iemaņas pētnieciskajam darbam.
19.	Portfolio/darba mape	Vākt materiālus, iegūt informāciju, to apstrādāt, krāt un veidot savu darba mapi – portfolio.
20.	Prāta vētra	Izprast, ka jebkuru neskaidru jēdzienu var izskaidrot, ja izsaka dažādus viedokļus, tos sistematizē un analizē.
21.	Prezentācija	Apgūt prasmes un iemaņas parādīt sevi un savu padarīto darbu.
22.	Prognozēšana	Mācīties paredzēt iespējamo rezultātu.
23.	Projekts	Apgūt prasmi plānot darbu, strādāt patstāvīgi, sadarboties ar citiem, iegūt un izvērtēt informāciju, sasaistīt teoriju ar praksi, izdarīt secinājumus, prezentēt rezultātus.
24.	Seminārs	Mācīties atrast kļūdas un nepilnības, izdomāt vīziju to uzlabošanai, plānot tās sasniegšanu, pieņemt lēmumu, izdarīt kopsavilkumu – rezumēt.
25.	Spēles (lomu situāciju, lietišķās)	Apgūt prasmi iekļauties kolektīvā, veidot saskarsmi, prast novērtēt sevi salīdzinājumā ar citiem. Iejusties lomās, kas attālinātas no skolēna būtības, bet kurās viņi ikdienā var nokļūt. Iemācīties modelēt dažādas problēmsituācijas.
26.	SVID analīze	Apgūt iemaņas izvērtēt pašreizējo situāciju un attīstības iespējas.
27.	T- tabula	Apgūt iemaņas izvērtēt parādību no vairākiem aspektiem.
28.	Tests	Rosināt iegūt informāciju par kādu jomu interese radīšanai.
29.	Tikšanās	Iegūt informāciju par kādu jomu intereses radīšanai.
30.	Venna diagramma	Mācīties noteikt kopīgo un atšķirīgo un definēt slēdzienu.
31.	Vērošana	Apgūt iemaņas izvirzīt mērķi patstāvīgi vērot, pierakstīt, salīdzināt, izdarīt secinājumus.

IX IETEICAMĀ LITERATŪRA KAA PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAI

Izglītība pēc 9. klases. PIAA, 2005.

Izglītība pēc 12. klases. PIAA, 2005

Karjeras attīstības atbalsts / Izglītība, konsultēšana, pakalpojumi/(2008)Rīga: Valsts
Izglītības attīstības aģentūra

Karjeras iespēju izpēte/ metodiskais palīg līdzeklis PIAP aģentūra, 2003

Karjeras izglītība 7., 8., 9. klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006

Karjeras izglītība 10.-12. klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006.

Karjeras izglītība skolā/ Pieredze 2009 (2010) Rīga: Valsts Izglītības attīstības aģentūra

KIPNIS /projekta materiāli

Korna E.(2011) Karjeras izglītība.Rīga: Raka.

Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei. VIAA,
Karjeras atbalsta departaments, 2008

Mans bērns izvēlas karjeru, VIAA, 2010.

**Nākotnes iespēju izziņāšana. Karjeras veidošanas mācību programma pamatskola
skolēniem.** Nensija Perija, Zarks van Zants

Skats nākotnē. Karjeras attīstīšanas mācību plāns vidusskolēniem. Nensija Perija, Zaks
van Zants.

Internetvietnes un kursu materiāli.